

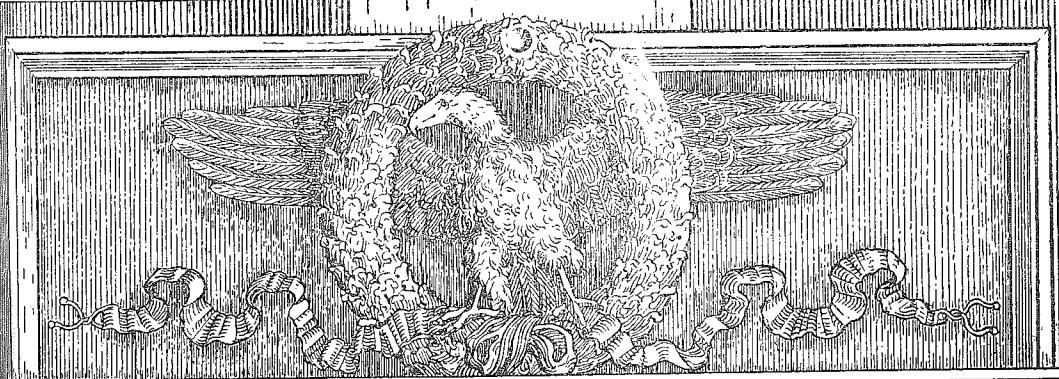
11]

ALMA ROMA

QVIDQVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

C. DEL VECCHIO.

Pro "ALMAE ROMAE,, Sociis

apud Commentarii Administratorem opuscula latine scripta venum dantur,
pretio quod sequitur:

JOSEPHI FORNARI Communia vitae. Phrases et formulae ad latina colloquia instituenda:

Fasc. II: *Voces animalium, Dé officiis.* – Lib. 3,00.

JOSEPHI FORNARI Fridianus et **Francisculi prandium**, Milesiae fabulae scenis accommodatae apud ephebea facile agendis. – Singulæ lib. 2; ambae lib. 3.

HERMINII IACOBELLI In campo latinitatis novi flores. – Si tegumento solut. lib. 4; si xyлина structura aureoque titulo decorat., lib. 5.

I. B. FRANCESIA Euplius; **Ad Romam,** Actiones dramaticae. – Singulæ lib. 1,50.

(*Iis vero qui extra Urbem hos libros mitti iubent, addendum erit publici cursus pretium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus.*)

Pro lectoribus novisque sociis, qui **integralm ALMAE ROMAE Collectionem** habere cupiant ab anno MCMXIV ad expletum annum MCMXXIII, paucorum exemplarium quae supersunt pretium constituimus libellorum 225 pro Italia; pretium duplicatum, libell. scilicet 450, pro exteris gentibus, suae pecuniae valorem maiorem habentibus, quam ut Italicae pecuniae valor nunc est.

Hae vero collectiones, adiecta in litteris pecunia per nummariam syngrapham (vulgo *chèque*) in Urbe exigendam, *recto tramite*, requirendae sunt ab **ALMAE ROMAE** administratore (*Roma, 12, Via del Governo Vecchio, 96*): quod enim pretium positum est non sinit ut foenus aliquod bibliopolis, vel mediatoribus quibusvis rependi possit.

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium annuae subnotationis est pro Italia libell. 12; pro Anglia shill. 12, $\frac{1}{2}$; pro Batavia flor. 7,50; pro Hispania peset. 15; pro Civitatibus Foederatis Americae septentrionalis et Canada doll. 3; pro Helvetia franc. 15; pro ceteris nationibus summa italicas lib. 20 exaequans; ante solvendum rectoque tramite mittendum ad JOSEPHUM FORNARI doctorem, *Romam, 12, Via del Governo Vecchio, 96.*

RES NOSTRA

Qui ad latinitatem tuendam provehendamque operam, quaecumque ea est, iam diu navamus, summa quidem animi laetitia exsultamus, quum recolere occurrit, quae cum laboribus nostris proprius ad rem conspirent et ad optatum finem consequendum facilius atque citius adducant.

Hodie igitur iterum et imprimis commemorare in nostris paginis iuvat Sanctissimi et doctissimi Illius, qui ad Petri gubernacula sedet, Pii Pp. XI, sollicitudinem. Quum enim nuper apostolicam epistolam daret ad summos Moderatores Ordinum Regularium aliarumque sodalitatum religiosorum virorum, in eaque eruditionem, sacram praesertim, vel a puerili institutione, enixe commendasset, ea revocans quae de linguae latinae studio in aliis apostolicis litteris catholicos Antistites iam monuerat,¹ eadem ut in litterariis religiosorum ludis serventur suadet ac praecipit. « Nam – inquit – ad vestros quoque ea Codicis lex pertinet, quae de sacrorum alumnis edicit: "Linguis praesertim latinam et patriam... accurate edi-

scant „¹ Quanti autem momenti sit, iuvenes religiosos latini esse bene gnoscer sermonis, id non modo declarat, quod eo ipso Ecclesia utitur veluti ministro et vinculo unitatis, sed etiam quia latine Biblia legimus, latine et psallimus et litamus et sacris ritibus paene omnibus perfungimur. Hoc praeterea accedit, quod Romanus Pontifex latine universum alloquitur docetque catholicum orbem, neque alium sane adhibet Romana Curia sermonem, quum negotia expedit ac decreta conficit, quae fiducium communis intersunt. Qui autem linguam latinam non calleant, iis quidem ad copiosa Patrum Doctorumque Ecclesiae volumina difficilior est aditus, quorum pleisque non alia usi sunt scribendi ratione ut christianam sapientiam proponerent ac tuerentur. Quare cordi vobis esto, ut clerici vestri, qui in ministeriis Ecclesiae futuri aliquando sunt, eiusdem linguae scientiam atque usum quam accuratissime percipient ».

**

Sed est aliud; idque ex Anglia, unde consolatorii nuncii afferuntur, latinitatis praecones in dies crescere impigre et va-

¹ Cf. *Alma Roma* ann. IX, fasc. VIII-IX.

¹ C. I. C. can. 1364, 2.

Iude confirmantes latinam linguam tamquam universalem - prout vulgo dicunt - esse adhibendam.

Est prefecto id notabile maxime, Anglos hanc causam p[ro]ae ceteris sibi defendendam sumpsisse, qui insignia sua per omnem orbem statuerunt.

Latina lingua - recens diaria scribent, quibus est titulus *Univers* - non mortua est, imo vivit in amplissima, quam habet orbis, societate; vivit ex remotissimo tempore, nec unquam interruptionem ullam passa est.

In ipsis transfigurationibus, quas latina lingua, non aliter ac quaevis alia lingua, subiit, semper Catholica Ecclesia exstitit, quae rectoris atque moderatoris officium apud eam exercuit, tanta quidem auctoritate, quantam nullam apud ceteras linguas quaelibet academia habuit.

Catholica Ecclesia omni tempore collegio doctissimorum hominum floruit; omnibus itaque habenda est tamquam oraculum sapientissimum maximoque pollens imperio. Quis autem contenderet hodie apud Anglos Chauceri linguam usurpandam esse, vel apud Gallos Villoni? Quod autem ad latinam pronunciationem spectat, disputare quaenam ea Ciceronis aetate haberetur, prorsus otiosum est: una nostris diebus praevalere debet: quam alma profert Roma.

Alius autem commentarius *Tablet*, placere sibi testatus est quod Turcae recenti lege constituerint et pro lingua sua latinarum literarum usum, ominaturque ut Germani quoque, Gothicis literis amandatis, latinis utantur: ita literarum ordo primum saltem vinculum fiet, quod omnes gentes adstringat. Notae enim latinae in universum inductae, viam sternere poterunt ad amplissimam usuque versabilem linguam latinam inter omnes populos tamquam communem usurpandam. Dies ille fortasse abest adhuc; multis vero nostrum sperare licet fore ut eosque vivant, donec

videant latinum sermonem omnium nationum sermonem factum.

Dederint ne Superi et nobis, qui eximiam hanc formam tot iam annis animo conceptam habuimus, tantumque pro ea sudavimus et alsimus, auspicatissimum illum diem feliciter videre?

A. R.

DE ANNO SANCTO QUI DICITUR IUBILAEI

Die xxix huius mensis Maii, in festo Dominicæ Ascensionis, Universale Iubilæum anni « sancti » MCMXXV indicetur, quod apostolicae litterae praenuntiabunt. Iuvat nonnulla de re tanti apud Christianos momenti in nostris paginis attingere.

Apud omnes gentes tempus quoddam et loca Divis gratiiora constituta iam ab inde fuere: hinc tempora, hinc festi dies. Hoc autem quum fuerit apud omnes gentes commune, dubitant sapientes utrum habendum sit quasi a natura humana sensus erumpens, vel divini cuiusdam praecepti primis parentibus impositi quasi constans et probata traditio. Utramque putamus teneri posse sententiam, quarum altera alteram confirmet atque tueatur.

Scimus enim saecularia fuisse carmina, in quibus ista leguntur:

. *O colendi*
Semper, et culti, date, quae precamur
Tempora sacro;
Quos sibyllini monuere versus
Virgines lectas, puerosque castos
Dis, quibus septem placuere colles
Dicere Carmen.¹

Sed luculentissime haec omnia simul apparent in xxv *Levitici*. Quum enim Deus septimum cuiusque hebdomadae diem cul-

¹ HORATIUS, *Carmen saeculare*.

tui suo et requiei gentium vindicaverit - (quippe « Sabbatum propter hominem factum est, et non homo propter Sabbathum²) - itemque septimum quemque annum, quo nefas esset colere terram et ad labores animalia cogere; pollicebatur namque se affore his verbis: « Dabo benedictionem meam vobis anno sexto, et faciet fructus trium annorum »; ³ haec Moysi praecepit: « Numerabis.. septem hebdomadas annorum, id est septies septem, quae simul faciunt annos quadraginta novem; et clanges buccina mense septimo, decima die mensis, propitiationis tempore in universa terra vestra. Sanctificabisque annum quinquagesimum, et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terrae tuae; ipse est enim iubilaeus. Revertetur homo ad possessionem suam, et unusquisque rediet ad familiam pristinam; quia iubilaeus est et quinquagesimus annus. Non seretis, neque metetis sponte in agro nascientia, et primitias vendemiae non colligetis, ob sanctificationem iubilaei; sed statim oblata comedetis. Anno iubilaei redient omnes ad possessiones suas ».

* * *

De nominis origine credendum est hoc inditum a buccina, qua clangebatur, quaeque *iobel*, hoc est *cornu arietis*, propter similitudinem curvamque formam vocabatur; nisi magis placeat illud erutum a *job* et *el*, quasi *gemitus potens*, vel *potentis*; quae origo pariter quadrat et cum populo *potenter gementi* in poenitentia sanctificationis, ut non dicamus de *potentibus populi*, nempe *divitibus*, qui gererent ob restitutionem fundorum, domorum, agrorum pristinis dominis vel singulis familiis, quae inopia cogente vendiderant. Hinc et nonnulli etiam voluere decretum nomen a *iubilo*, hoc est a laetitia paupe-

¹ MARC., II, 27.

² LEV., 25, 21.

³ Ibid., 8 et seq.

rum sua recuperantium; nonnulli vero a verbo *hobil*, quod indicat *portare* et *adducere*, quia et ad unumquemque sua, et unusquisque ad sua reducebantur.

Quidquid est de etymologica quaestione, ad unum tamen vergit quodvis sumatur etymon, idque satis superque. Nil mirum igitur si Christi Ecclesia, quodam haereditario iure omnia occupans Ecclesiae Mosaicae, solemnitatem hanc sibi propriam assumpserit. Qua de re praetervecta idololatrica, arianae, mahometanae persecutionis sanguinolenta saecula, atque ea saecula, quae propitiationis demum fuere, quum armata manu sanguinem effusura suum catholica gens Christi sepulcrum liberatura requisivit, animum advertit ad hunc redemptionis et reductionis annum, quo gratis venumdati Satanae sine argento redimerentur.

* * *

Est autem et aliud. Gentes christiani orbis ad centrum christiana religionis vocabantur, novum quasi hospitio vinculum societatis et amicitiae initurae.

Itaque quod haereses, quod barbari frequerant hospitium, fracta Urbe penitusque deleta, iterum instaurabatur, et vetus ad Urbem via populis iterum sternebatur, qua non vinci venirent, et soluti redirent, sed qua, unde leges olim et humanitatem accepterant, mores et religionem et charitatem referrent.

Pollitus igitur supremam indulgentiam auctoritate clavigeri Petri, Bonifacius PP. VIII, anno Domini MCCXCV, ad Apostolorum limina Christifideles omnes accivit, statuens ut saeculari quovis anno sollemne restitueretur, primumque *iubilaeum* huiusmodi annus millesimus ac trecentesimus vidit. Hisce annuis Dantes Alighierius interfuit, qui frequentiam populorum tantam fuisse narrat, ut necesse fuerit ligneis muris pontem Aelium in longum dividere, ne adeuntium et red-

euntium a Vaticana basilica stipatae turbae occurrentes et prementes, in mortem potius, quam in peregrinationem ferrentur. Hinc euntibus dextera, regredientibus pars laeva absque periculo tota patebat.

Xystus PP. IV, sui pontificatus anno secundo, nempe anno MCCCCLXXIII, primus iubilaei nomen ad significandam remissionem peccatorum plenissimam dicitur invexisse, apostolicis litteris in orbem diffusis. Iam vero Clemens VI anno MCCCXLIX iubilaeum christianum non in saecularem, sed in quinquagesimum revocaverat annum, ut quisque posset adesse, quem rara sit hominis saecularis aetas, et, si proxima saeculo, confecta iam senio, nec diuturnis itineribus idonea. Gregorius autem XI in trigesimum quemque ac tertium annum constituit; denique Paulus II in vigesimum quintum quemque annum iubilare clycum contraxit.

**

Qui proxime indicetur *annus sanctus*, seu *iubilaei*, vigesimus secundus numerus erit. Horum autem seriem habemus prouti sequitur:

I	Iubilaeum Bonifacio VIII Pontifice, anno MCCC.
II	> Clemente VI Pont., anno MCCC.
III	> Bonifacio IX Pont., anno MCCCX.
IV	> Bonifacio eodem Pont., an. MCCCC.
V	> Martino V Pont., anno MCCCCXIII,
VI	> Nicolao V Pont., anno MCCCC.
VII	> Xysto IV Pont., anno MCCCCLXXV.
VIII	> Alexandro VI Pont., anno MD.
IX	> Clemente VII. Pont., anno MDXXXV.
X	> Julio III Pont., anno MDL.
XI	> Gregorio XIII Pont., anno MDLXXV.
XII	> Clemente VIII Pont., anno MDC.
XIII	> Urbano VIII Pont., anno MDCCXXV.
XIV.	> Innocentio X Pont., anno MDCL.
XV	> Clemente X Pont., anno MDCLXXV.
XVI	> Innocentio XII et Clemente XII PP., anno MDCC.
XVII	> Benedicto XIII Pont., anno MDCCXXV.
XVIII	> Benedicto XIV Pont., anno MDCC.
XIX	> Clemente XIV Pont., anno MDCCCLXXV.
XX	> Leone XII Pont., anno MDCCCLXXV.
XXI	> Leone XIII Pont., anno MDCCCC.
XXII	Pio XI Pont., anno MDCCCCXXV.

**

Aliquid historicae integritati detraxerimus, si, quae Bonifacius PP. VIII indicens hanc salutaris et saecularis anni indulgentiam professus est, praetereamus.

Hic enim non novum aliquid indicere se declaravit, probavitque testimonio seniorum hominum, quos inter quidam septimum supra centesimum annum agens, qui uno animo affirmabant quolibet pereunte saeculo morem fuisse Christianis Romanam urbem et limina Apostolorum adire, ut veniam indulgentiamque peccatorum plenissimam adipiscerentur. Haec autem perspicere licet in exordio « Bullae » Bonifaciana, quam in S. Consistorio d. XXI mens. Februarii ann. MCCC edixit.¹ Haec autem non modo a Navarro,² a Benzonio,³ a Vittorelio, a Turrecremata, a Zaccaria⁴ firmantur; sed non desunt, - quos inter Petavius Dionysius in suo *Rationario temporum* - qui opinentur iubilaria haec sollemnia iam ab Apostolis constituta, bisque primo in Ecclesiae saeculo celebrata. Quibus placeat, doctissimum purpuratum Patrem Iacobum Caietanum,⁵ Febeium,⁶ Petra,⁷ Riganti,⁸ Manni,⁹ ut quaerant rogamus; facile quippe haurient quae summum nobis delibare vix licuit; ideoque rei studiosos ad illa volumina delegamus.

**

Ut finem dicendi faciamus, nonnulla addemus de caraemoniis, quibus *annus sanctus* indicitur.

¹ Extravag. antiquor., De poenitentia et remissione.

² De iubilaeo, n. 1.

³ Lib. III, c. 4.

⁴ De anno sancto, lib. I, p. I.

⁵ De centesimo seu iubilaeo anno, in Bibl. Patr., vol. XXV.

⁶ De anno iubilaei.

⁷ In const. VII, Bonifacii PP. VIII.

⁸ Regula Cancellaeiae, tit. IV, 54, n. 34.

⁹ Storia dell'anno santo.

Die itaque Ascensionis Domini memoriae recolendae dicato, annus sanctus « Abbreviatori Curiae », « cappa » induito, a Summo Pontifice benedictione recepta, promulgandus datur. Hic urbanis antistitibus plurimis comitantibus, in Vaticanam basilicam descendit, et porticum recto tramite petit, ibique ex ambone, ad hoc ante parato, coram populo, adstantibus « S. Palatii cursoribus », pontificium chirographum de anni iubilaris indictione legit. Tunc datis exemplaribus litteris, Cursores abeunt eas in tres basilicas maiores, nempe S. Ioannis, Liberianam, et S. Pauli, laturi, ubi magno eodem ritu iubilaeum pariter promulgabuntur. Denique litterarum apostolicarum exemplaria uniuscuiusque basilicae valvis affiguntur.

Ad haec igitur sollemnia quum nos paramus, spe erigimur fore ut proximus iubilaei annus, praeteritorum ad instar, frequentia gentium omnium nationum, omnisque civilis ordinis insignis evadat, longius et latius et potius memorandum.

P. D. V.

DE IESU CHRISTI PASSIONE

Augustae Taurinorum
insigniter ex vero efficta.¹

VI.

Festino pede et nos ad finem cum Actione procedimus. Scena est nunc vasta admodum planities cum colliculis, et interdum multis herbis floribusque consita. Ex auctoris consilio hic esset Limbus, et gentilium more Iucus ille infernus, quem Elysium vocabunt, amoena illa vireta « fortunatorum nemorum sedesque beatas ». Hic enim cernitur Adamus et Abel, et sanctissimi viri qui, nati melioribus annis,

in spem Christi venturi crescentes, religionem Dei mordicus sequerentur. Si autem ipsi pedibus plaudunt choreas et carmina dicunt, maxima iam animorum commotione Salvatorem propiorem expectant. In gramineis effusi palaestris, adstant, austeriori equidem adspectu decori, et pulchra iam fiducia nitescentes, complures et veteres philosophi, quosque antiqua aluit sapientia, tum e Graecis, tum e Romanis, qui magna animi fiducia ovantem principem praestolantur.

Alia ex parte pulcherrima puerorum cohors, et in primis gloriösus ille infantium Hebraeorum manipulus, qui ab Herode, impio rege, intersecti, omnem late planitem iucunditate vestiunt. Ipsi, ut flores lectissimi, hic atque illic soluti, quem moriendo sunt taciti confessi, veneraturi modulantur.

Ad Ierusalem interea sancto Iesu sepulcro seduli advigilant milites romani, qui nesciunt magnam Angelorum multitudinem adesse ac monumentum honoris causa protegere.

Eodem tempore apud Limbum splendescens Angelus appetit dicens proxime Redemptorem adventurum, a quatuor milibus annis, longo sane desiderio, expectatum.

Quod nuncium primum, ob ipsam rei magnitudinem, terrore quasi percussi, taciti cunctantur, sed mox ingenti clamore gaudentes salutant.

Universa hominum turba effusa in ipsum incondite ruit, et cum multis variisque verbis compellunt, ut de Redemptore aliquid clarius ex ordine loquatur. Molliter autem eos verbis tenet, itemque, ut honeste eum accipiant, etiam atque etiam hortatur. Ipso adhuc loquente, ex improvviso, magna circumdatus angelorum multitudine, Iesus appetit, lumine circumfusus. Ei

¹ Splendidus ex humeris nodo dependet amictus.

Incredibili gaudio gestientes, omnes Iesu obvii fiunt, et ad sanctos eius pedes pro volunti, certatim amplexari ac venerari Eum nituntur. Quos itaque amice salutat, allevat, eosque laetari iubet. Pueros in primis dulci salutat alloquio, amplexatur, qui cum palmis coronisque summo studio Eum decorant.

Immensa puerorum hominumque multitudo, uno Augelorum nutu, festinans e Limbo excedit, dum poli claris undique luminiibus mirum in modum splendescunt.

At, haec dum laetissima cernuntur, miro sane apparatu animorumque stupore, duae umbrae, seu potius turbidi lemures, ex infernis rupibus erumpunt, turpiter simul complexae inter cypressus accedunt, ex quibus tristes Electorum pompam lividis oculis adspiciunt. Iudas est, qui tenaciter Satanae adstrictus, ad Iesum se se convertere videtur, quoniam ad eius propterea pervenit. Hinc Iesus, misericordia in miserum commotus, placidis eum oculis adspicit, quasi, si fieri posset, proditorem ad veniam quoque reduceret. At Iudas, ex ipsis cypressibus, truculentus circumspectat, auri coecus amore immaniusque scelus mente revolvens, odio recenti abripitur, Christum, converso tergore, contemnit totumque se se Satanae adstringit, atque ita

Invaditque celer ripas inamabilis undae.

Haec iusta sontis poena graviter spectatores perculit; at dum omnes moesti ultima tetrostima hominis mente revolvunt, suavissima novarum rerum scena ob oculos adsurgit.

Albescit.... Milites romani ad sepulcrum, ob immanem terrae motum, nimio timore perculti, humi procumbunt... Et ecce Angelus, fulgidus adspicu et nivea veste induitus, e caelo descendit, et divina sua virgula lapidem sepulcri revolvit, cuius pars interior vacua iam videtur. Imo

defuncti adhuc recentis posita linteamina ordinatim cernuntur. Tunc milites expergesfacti rapidissime fugiunt.

Simplices rerumque insciae ad Calvarium prodeunt mulieres, linteaa ferentes cum aromatibus. Celerius praecurrit Magdalena, quae sepulcrum vacuum inveniens, amore acta, miserum in modum timet, ne Magistri Corpus nefarii abstulerint. Mille tunc dubiis commota, Apostolos monitura; ad coenaculum festinanter accurrit. Ibi Petrus et Ioannes sunt, pio ore cum Maria Matre colloquentes, quae in tot rerum perturbatione semper quieta fuit et secura, tum apud crucem tum apud ipsum sepulcrum. Parem atroci tempore animum in omnibus exhibuit, et, dum cuncti trepidantes a fide recedunt, ipsa admodum firmissima manet.

In his ex improviso Magdalena illacrimans intervenit, quae gravi moerore deducta resert sepulcrum violatum sese invenisse corpusque Magistri inde miserime abreptum.

Apostoli, haud mora, cum ipsa profiscuntur, rapidisque se passibus ad monumentum conferunt. Hoc temporis momento inopinatus, radiis gloriaque refulgens, adparet Iesus, ut matris amorem eiusque magnos dolores ad Crucem perlatos soletur, et quodammodo compenset. Quis autem verbis posset Genitricis solatium expromere? Forte recensebat animo quo Eum primum est amplexata adoravitque in praesepe ad Betlehem... et miro admodum artificio coenaculi conclave evanescit, et admirantibus spectatoribus, longe Praesepe cum Matre designatur, quae ad infantis incunabula vigilat cum pastoriibus.

Apostoli stant, excepto Thoma, simul in coenaculo. Et ecce ante eos redivivus Jesus, qui leniter eos alloquens, ut vulnera sua videant atque manibus palpent invitat: mensae accumbit; et Sancti Spiritus afflatus, eis divinum admissa solvendi

munus tradit. Quasi uno eodemque tempore se se comitem adiungit duobus discipulis, qui sub vesperum ad Emmaus peregrinantur. Cur sint moesti curiosius inquirit, eosque, ut ita dicam, severior monet, ne sint in posterum increduli! Domum ingressus, quem in eo sit, ut panem in mensa positum frangat, se se manifestat, et omnes hilares, lubentes, laetificantes faciens, ab oculis eorum evanuit.

Hi, subito cursu simul regressi ad coenaculum anhelantes pervenient, et novo ac maiori gaudio gestientes, accipiunt Iesum apostolis adparuisse. In his ecce Thomas, qui ultro cunctans, ut se se quodammodo defendat, fidem suam Apostolis confirmantibus, pertinax recusat.

Pharisaei cum lictoribus et aliquot militibus, qui mox custodierant monumentum, magno armorum strepitu, impetum faciunt in coenaculum, ex quo paulo ante Apostoli excesserant. Rerum necessitate coacti, a militibus quaeritant ut dicant, ipsis dormientibus, venisse Apostolos et corpus magistri fraudulenter abstulisse.

Octo diebus post, discipuli sunt in coenaculo cum Thoma, et ecce Iesus, qui apostolum incredulum eximia animi caritate salutat, eique vulnera universa revelat.

Interea scena in media, sed interiori loco, litus maris Tiberiadis conspicitur. Omnia circum essent deserta, nisi longinque in viridi litoris ora adpareret parvulus pastor cum pecoribus.

Cymba exigua in aquis navigat celeris, quae vix septem sustinet piscatores; namque tota nocte ne unum quidem pisciculum ceperant. Ad litus autem comparet Iesus omnibus adhuc ignotus, qui piscatores, amica voce, monet, ut retia ad laevam confidenter tendant; quo facto antiqua apostolorum retia immensis piscibus paene franguntur. Ioannes iunior itemque sanctior Magistrum prior agnoscit, et submisso eum Petro ostendit, qui, nulla mora

se se in mare deiciens, ad litus ante omnes adventurum confidit.

Cyma vero, ob magnam piscium multitudinem, quasi vinculis retenta, leniter super aequora fluit, seroque ad oram inventitur. Christus interea suis manibus mensam parat. Hilari vultu dulcique alloquio, apostolos ad litora appulsos apud se accumbere iubet, et secum pisces necio quo modo receptos manducare.

Hic stupor et reverentia Apostolos fortiter occupat, qui multa recentia facta memorantes rerumque gravitatem, verba propemodum et suspiria retinent, corde suspensi quid eos in proximum maneat. Magnum circa silentium: nihil exauditur quam aquarum rumor pecudumque balatus. Brevi post tempore, Iesus surgit, et Petrum seorsum vocat.

Hoc est sublimis eademque memorialis veniae hora, qua triplex Petri negatio, tripli quoque professione insigniter redimitur...

— Amas me? ait Magister.

Cui Petrus animose respondit: — *Scis enim Dominem!*

Sic divinus artifex, ad summa perfectionis fastigia rem suam perducere cupiens, Pastorem supremum instituit, atque immortalem sibi Vicarium proposuit, qui labentibus saeculis, gloriosam Pontificum Maximorum progeniem inicit, quam per saecula divinitus stantem venti undique reflantes, nec labefactare potuerunt nec loco dimovere.

**

In via Appia, maxima illa via Ausoniae, per quam duces ad Capitolia eunt transierunt, et secus quam nonnullorum sepulchra urbs grata ponenda curavit, Petrus, Galileeae olim piscator, deambulat, ibique, certus cuilibet se obiectare pericolo et mori etiam paratus, divinis qui busdam ominibus efflatu, Magistrum advenientem placidus exspectat.

Ab eiusdem manibus, divinis radis refulgentibus, Crucem diu quae sitam libenti animo accipit; quacum sibi Romam sanguine coniungit, atque in omnem late orbem terrarum dominabitur.

* *

Actio nostra ad finem tandem splendide procedit. Et nos et omnes, ore pleno clamamus:

I, nunc magnificos, victor, molire triumphos!

Adsunt inter innumeram Angelorum multitudinem Cherubim et Seraphim, qui Passionis Christi instrumenta per aërem volantes ferunt; et caelesti quadam harmonia formosum resonare docent Christi triumphum! Mox ipse Jesus, ab Apostolis circumdatus, qui pro Eucharistico munere splendidas gratias agunt, et Angeli qui signa Sacramenti portendunt. Et Dei virtus maxime splendescit in theca aurea, quae in altari hostia salutaris populo adoranda proponitur: sunt inferius homines qui adhuc in terris vivunt, et superius caelicolae; mox Salvator, cui homines humi provoluti in obsequium atque amore aeternas gratias agunt, in aeternum acturi. Stat fulgida in caelo Crux, magnum clementiae pignus, ad quam Constantinus imperator, qui cum suos adversarios fudit et longo marte est dominatus, imperium cum Christo reconciliavit et ad orbem universum

Divinum attollit optatae pacis Olivum!

Interea numerosa cantorum schola perfusis undique gaudiis, verba illa, cum magno clamore, proferunt: *Tu Rex Glorie, Christe!* In his toto caelo lux plurima emicat et fulgens radius supra Christi caput adest, qui populo indulgens benedicit oranti. Hic surgens et ultra incredibili laetitia gestiens, Iesum Salvatorem gratus salutat. Hisce vocibus spectatorum vox ingeminatur, quae actoribus longo plaudit clamore.

Quid dicam amplius? Unum deesse mihi videtur, et mihi omnes facile concederunt, Vaticani scilicet clivi cacumina exsilire et continuo per trepidas auras vocem exaudiri:

Ethnica Roma ruit, Christi nunc Roma triumphat,

Addeturne haec scena Mediolani, ubi dicunt proxime sublime spectaculum iri iteratum?

SENIOR.

GEORGIO GULIELMO MONDELEIN

ARCHIEPISCOPO CHICAGIEN.

ET

PATRITIO JOSEPHO HAYES

ARCHIEPISCOPO NEO-EBORACEN.

IN PURPURATORUM PATRUM COETUM

NUPER EVECTIS

*Salvete vos, bini sacrorum Antistites,
quos Aequor huc Atlanticum
ad vexit ad Petri Cathedram, fallere
itemque falli nesciam.*

*Qui Pontifex toti praeest Ecclesiae
vos in suum dignissimos
legit Senatum, qua sub ostro Sanctitas
nitescit et Scientia.*

*Salvete, Patres purpурati! nobile
salvete Par et Arcadum!
Longos in annos vita vestra limpidi
decurrat instar fluminis.*

*Vestros et agros irriget salubriter
messemque gignat uberem,
quae ter beatos vos manet, caelestibus
in horreis recondita.*

FRANC. XAV. REUSS.

DE « FOLLILUDIO »

Nescio quis furor pilaris excutas ubique gentes temporibus nostris invasit. Si magnas urbes, si populos perlustres et pagos, non unum saepe, sed plura sphaeristeria reperies, quibus cum puellae tum maxime utuntur iuvenes, ut suas exerceant vires, roborentque artus atque suae ipsorum industriae signa imprimis praebant spectanda. Eae in ludo spatiantur, cui *tennis* est anglicum nomen, quodque utope ab neolatinis omnibus receptum linguis neque graeco-latinae declinationi repugnans, in novata recte latinitate locum obtinere permiserim. Hi autem se ludo exagitant, cuius nomen, anglicum etiam Latina lingua non capit: *foot-ball* nimurum, nec unquam a Romanis populis sine difficultate profertur.

Utrumque ludendi genus, quod paucis abhinc annis totum in gyrum pervaluit orbem, mirum quantum habeat antiquitatis. De *tenni* lectores nostri humanissimi fortassis mente tenebunt quid a Iosphore conscriptore, anno huius *Almae Romae* VII fasciculo autem XI, fuerit allatum ex Alberto de Albertis qui, ut compertum habeo, mundo apparuit exeunte saeculo decimo quarto.

Age vero, superioribus his diebus ne copinanti mihi ecce se praebet in manibus frustulum ex musei Britannici manuscripto accurate decerpsum et per Bollandianos auctores in suis *Analectis* (7, XLII, fasc. I, II) pervulgatum, quod saeculo quinto decimo a Iohanne quodam non satis noto, exaratum fuisse constat, et est ap prime de *foot-ball*.

Antequam ad eius transcriptionem devengo atque nomen detegam, genericis saltem iuvat ludicrum illum describere notis, quamvis certo scio me, qui eiusmodi numquam adstiti palaestrae, omnino imparem esse.

Adulescentes igitur vegeti in duas distributi partes, ex utraque tamen undecim, intra amplam aream consistunt et capite et brachiis et pedibus praesertim magnam pilam, seu follem, hinc inde tundendo ac retundendo summa contendunt ope, ut in adversam portam, quam appellant, semel atque iterum, dum sors aut potius peritiae ferat, intra certum temporis intervallum immittant. Interea populus confertissimus intra septa reclusus, aut sedens, aut stans, pro soluta ab unaquaque stipe alternis ludi vicibus toto intendit animo et magnis subinde clamoribus aethera complet. Nec mirum sane; leges lusionis eiusmodi optime callens, felices noscit aut infelices exitus: unde fit ut gnoros ambabus plaudat manibus ignarosque fremitu displodat.

Quodsi haec ludendi ratio a nostris summis laudibus nunc cumulatur, a priscis, Anglis saltem, magnis execrationibus impetrabatur. Laudatum itaque Johannem illum audiamus, quem tamen eius verbis nec assentiri nec dissentiri velimus: « Est enim - (ludus, quem ipse *pedipiludium* vocaverat) - quo solent adolescentes rusticci et lascivi ingentem pilam non iactando in aëra sed solotenus volutando, nec manibus quidem sed pedibus pulsitando atque versando propellere. Ludus, inquam, execrabilis satis et, meo sane iudicio, omni genere ludorum rusticior, dishonestior quoque et vilior, qui et raro absque ipsorum ludentium damno, calamitate aut dispendio aliquo terminatur. Sed quid? Iam assignatis limitibus et ludo inito, quum contra se invicem calcitrantes fortiter concertarent et is, de quo nobis sermo est, concertantibus se medium miscuisset, ecce unus, nescio quis, colludentium ex adverso veniens frustrata percussione in pilam, fortuito in hominem pedem dedit ».

Rogabit quispiam cur eodem quo Iohannes ille *pedipiludii* vocabulo *foot-ball* ego vocare recusem. Haec sunt in caussa. Romani, qui duplice vocem in unam

confari saepicule sustinebant, vix aut ne vix quidem triplicem coadunari patiebantur. Hoc autem usu veniret in *pedipiludio* quo ex *pede*, *pila* et *ludo* nemo succrescere non videt. Rursus haec *pila*, quae brachiis et calce percutitur, uno verbo, *folle* nempe, designari, cum alias, etiam ex *Forcellino* constat. « *Follis*, inquit, *pilae* fuit genus omnium maximum ex aluta vento inflata, quod etiam hodie Italica plurimo est in usu ». Quidni igitur pro *pedipiludio*, linguae aliquatenus difficili nomine, *folliludium* non usurpabimus? Ex *folle* habes etiam composita nomina *folligenam* atque *folligerum*; ex ludo similiter *anteludium*, *diludium*, *praeludium*.

Vici in Hispania.

EMM. IOVÉ.

EPISTOLARE SOCIORUM COMMERCII

Nuper nata nomina latine redditā.

De *Almae Romae* Commentario ann. IX, fasc. XI a nobis proposito certamine satis iam superque fuit disputatum. Omnibus et singulis de inibi allatis nominibus quid quisque cogitaret, quidve sentiret, libere iam datum est aperire. Quamobrem licuit sociorum strenuissimis, in sensu suo forsan abundantibus, in diversas abire sententias. Vera hinc propriaque verborum significacione declarata, quod fasc. II super. Februarii factum videtur, quaelibet animorum discrepantia evanescat necesse est. Vobis igitur, optimi laborum socii, qui tamdiu in praeclarō agone mecum insudastis, libenter addico quae sequuntur, de quibus nota dictionaria silent, nomina:⁴

1) *Automobilismo* sensu peritiae vel artis automaton ducendi, *ars automaton* vel *automatica ars*; si cui tamen placeat etiam, *automobilismus*.

2) *Cyclista*. — *Vox Urbis*, gratae memoriae commentarius, vocem habet *Cyclista*, *cyclistae*. Tullius refert *Tabellarius*, Vergilius *Nuncius*; sed haec pluribus nimis generalia videbuntur.

3) *Chincaglieria*. — *Nugarum emporium*, *Nugatoria taberna*. Etiam *Chincagliere*: *Nugivendus* et *Nugivendulus*, i. cum Plauto; cum Ovidio autem *Nugigrulus a, um* (subint. homo), qui nempe gerit et venumdat nugas, crepundia eorumque simila.

4) *Linoleum*. — Verbum non immutarem quum latine sonet; iuxta tamen rem significatam dici poterit: *Glutine oleoque mixtum xylinum*.

5) *Bomboniera*. — *Dulciaria theca*—*Pila dulcifera* a gallica voce *Bonbon*, quam nostrorum puelli clamant incipientes loqui, *bobbona*, veluti *rem bonam*. Ego a clariss. soc. libenter recipiam non pulchralia tantum, sed et *caecaticas parvulas*, sed et *frustula*, et *charamellas*, *amygdalas*, puerorum delicias; quum haec, aliaque id genus possit ac so'eat *bomboniera* in sinu gestare suo: libentius autem *dulciarium locellum*, quo italice appellatur *borsetta di dolci*: libentissime tandem *dulciarium* pro quo tabernam dulcium nostreates intendunt, quamque *pasticceria* vocant, alii que *dolceria*.

Itaque pro tanta dulcedine dulcissimis sodalibus gratias profiteor dulciores.

H. M. IACOBELLI.

PRO IUNIORIBUS

Parvum antibarbarum.⁴

Confundere — Perturbare; Ima summis miscere; Rem re permiscere.

Confusus — Stupidus; Stupefactus.

Congenitus — Ingenitus; Innatus; Insitus.

Congregatio — Collegium; Consilium; Societas; Coetus.¹

Congrue — Congruenter.

Congruus — Congruens.

Coniecturare — Coniicere; Coniecturam facere; Coniectura aliquid assequi.

Coniugare — Declinare.

Coniugatio — Declinatio.

Coniventia — Indulgencia; Venia.²

Conregnare — Simul regnare.

Conscientiam examinare — In se ipsum diligenter inquirere; In omnia dicta, facta, cogitata sua descendere; Se ipsum ad calculos vocare; Actionum suarum cognitio nem intimam exercere; Vitae rationem ab se repetere (reposcere); Animi latebras scrutari.³

Consectaneus — Consequens.

Consectarius — Assectator.

Consequenter — Porro; Quod ex eo consequitur.

¹ *Sacrae Congregationes Romanae*: Sacrum (quaque) Consilium. Ita *Congregatio Concilii*: S. C. Tridentinis decretis interpretandis - *Congr. Indicis*: S. C. iudicium librorum notandorum. - *C. S. Officii*: S. C. perduellibus Ecclesiae vindicandis. - *Congr. de Propaganda Fide*: S. C. christiano nomini propagando. - *C. Rituuum*: S. C. legitimis ritibus cognoscendis. - Itemque: S. C. rei Lauretanæ regendae, Sacramentorum legibus dandis, recognoscendis; Studiis moderandis, etc. Et superioribus temporibus: S. C. publicis sumptibus minuendis (vulgo *S. Congregazione del Buon Governo*); S. C. finium regundorum (vulgo *S. C. dei Confini*); Consilium regium Provinciarum (vulgo *Congregazione di Stato*); S. C. ad Ecclesiae iura retinenda (vulgo *della Immunità*).

² Et etiam circumscriptio cum « convere ».

³ *Ex conscientia affirmare* — Sincera fide asserere rem ita esse; Fide interposita affirmare rem ita se habere; Ita profecto se res habet (Sic prorsus habet res; Ita est). - *Multae conscientiae vir* — Vir iustus (castus) et integer; Qui in omnibus sincera fide (ex aequi et recti legibus) agit; Aequi et recti amans. — *Sine conscientia homo* — Homo perfidus (impius; improbus; sceleratus; nefarius); Homo qui nihil probi, nihil sinceri praefert animo (in quo nullum nec recti, nec aequi studium neque sensus est).

Conservatorium — Gynaeceum (Domus; Hospitium) puellis tutandis (puellis e plebe a pupillatu instituendis).

Consiliator — Consiliarius; A consiliis.

Consistorium — Purpuratorum Patrum consilium.⁴

Consonantia — Concordus; Consensus.

Consuetus (sum) — Consuevi.²

Consultor — A consiliis.³

Contemporaneus — Eiusdem temporis (aetatis).

Contentiosus — Pugnans; Contentionis amans.

Conterraneus — Civis; Popularis; Eiusdem civitatis.

Contestabilis — Comes in regno (regni) stabilis.

Contiguus — Proximus; Vicinus.

Continue — Continenter; Assidue.

Contractus — Res contracta.

Contradicere (alicui) — Contra aliquem dicere; Alicui adversari — *Contradicere sibi*: Pugnantia loqui; Secum ipso pugnare.

Contradiccio — Repugnantia.⁴

Contributio — Collatio.⁵

Contributum — Tributum; Vectigal.

Controverti — In controversia esse; In controversiam venire (deduci, vocari).

Conventus — Collegium; Coenobium; Domus; Familia.

Conventio — Conventus; Conventum.

Conversa (in religiosa familia) — Monialis quae alii famulatur.

Conversus (id.) — Accensus familie...

Conversari (cum aliquo) — Ut aliquo.

Conversatio — Consuetudo; Usus.

Convitiari — Praescindere convitio.

Convivens — Contubernalis.

¹ Hinc: Purpuratos Patres in consilium vocare. — *Advocatus consistorialis*: Advocatus apud consilium Principis.

² *Consuelo more*. Meo (tuo, suo) more.

³ *Consultor sacrae Congregationis Romae* — iudex.

⁴ Sive circumscriptio cum « repugnare ».

⁵ Itaque: Ex pecunia publica et conlaticia.

Cooperari - Una operari.
Cooperitorium - Tegumentum; Operculum.
Coordinare - Coniungere; Componere.¹
Copia - Exemplum.²
Copparius - A cyatho; A potionem.
Cor - Animus; Ratio; Mens.³
Cordolium - Animi moeror; Languor.
Corona rosariorum - Corolla precatoria (precaria); Sertum ex globulis ad dinumerandas preces.⁴
Coronae haeres - Rex destinatus.

Coronare (aliquem regem) - Regem creare; Insignibus regiis exornare; Insigne regium imponere.

Corpus - Collegium; Decuria. - *Corporis milites*: Cohors Praetoria. - *Corporis necessitates*: Necessaria vitae praesidia; Res ad vitam (ad usus necessarios) requiritae - *Corpus Domini*: Festum Corporis Christi; Sollemnia ob Corpus Christi nobis divinitus datum; Sollemnia Sacramenti Augusti.

Correcte - Emendate; Pure.
Correctura - Correctio; Emendatio.
Correctionis domus - Custodiarium ad pueros exercendos et coercendos.

Creatura - Homo; Animal; Res; Naturae rerum mobiles (mortales).

Credentarius - Cellarius; A cellariis.
Criminalis - Capitalis.

Crucem facere (sibi) - Se cruce signare;

¹ Eadem ratione: *Subordinare* - Subicere.

² *Copia alicuius libri* - Codex apographus - *Originalia et copiae*: Autographi codices atque apographi. - Phrases ad rem: Tabellio rogatus hoc exemplum edidi; Scriba descripsi et recognovi. - *Copista*: Librarius ad manum.

³ Itaque: *Ex corde* - Ex animo; Pleno studii animo; Ex intimo animi sensu; Libenti (Propenso) animo; Propensissima voluntate; Egregia animi alacritate. - Et etiam: Intimos animi sensus alicui aperire; Exprimere animi sensa; Mentis cogitata patefacere; Cognitiones animi declarare.

⁴ Hinc: Corollae precatoriae (sacrae) globulos percurrere (decurrere; volvere); Statum precum numerum calculis absolvare; Ad calculos preces dinumerare.

Crucem a fronte ad pectus digitis designare; Crucis signum pectori imprimere; Crucis signo se munire; Se Christiano more insignire. - *Alicui*: Signum crucis Christiano ritu alicui ducere (exprimere); Signum crucis digito in fronte effingere.

Cruciati (milites) - Sacra Crucigerorum militia; Tesserarius sacrae crucis exercitus; Sacri belli milites.¹

Crucifigere - Cruci affigere (sufficere); In crucem tollere (agere); Cruce afficere.

Cum tempore - Progressu temporis; Procedente tempore; Tempore.

Cumulatim - Cumulate.

Cupido - Cupiditas.

Curatus - Curio.²

Curialis - Causidicus.

Custos (locorum et variarum rerum)

- Aeditiuus (Aeditumus) - Atriensis - A pinacothecis - A custodia armorum - Praepositus auri escarri - Scrinarius ab epistolis - Custos sacrarii; etc.

(*Ad proximum numerum*).

I. F.

¹ Itaque; Dare nomen crucigerorum militiae; Inducere crucem tesserariam; Inire Crucigerorum militiam.

² *Curatus decanus*: Senior curionum. - *C. a populo electus*: Curio a populo. - *Vicecuratus*: Curio sacra in subsidium administrans.

De linguae latinae foecunditate¹

50. Litteris tuis nihil afferri potuit optatius. - 51. Epistola tua ad nos venit vehe- menter exspectata. - 52. Litteris tuis nihil afferri potuit desideratius. - 53. Non pos- sunt non esse iucundissimae N. N. litterae. - 54. Non iniucunda mihi tua fuit epistola. - 55. Neutquam insuaves mihi tuae vene- runt litterae. - 56. Haud quaquam

¹ Videsis, fasc. I, an. nuper incoepi.

ingrata mihi tua scripta acciderunt. - 57. Tam mihi dulcis tua fuit epistola, quam ea, quae sunt dulcissima. - 58. Litteras tuas multa cum voluptate perlegi. - 59. Epistolam tuam non sine summa voluptate recepi. - 60. Qui mihi tuas reddidit litteras, is mihi gaudiorum cumulum detulit. - 61. Dictu mirum, quam me tua coepit epistola. - 62. Schedae, quas abs te missas accepi, nova quadam gaudiorum luce pectus meum serenarunt. - 63. Litterae tuae quidquid in animo moeroris erat, id omne protinus excusserunt. - 64. Miram animo persensi voluptatem, quum tua nobis redideretur epistola. - 65. Tuis ex litteris voluptas insolita animo intercessit meo. - 66. Tuae litterae fuerunt in causa, ut affatim gauderem. - 67. Tuis litteris effectum est, ut totus exsultarim gaudio. - 68. Dici vix queat, quantum mihi laetitiae tuis ex litteris obortum sit. - 69. Vix possim sermone consequi, quantum gaudiorum ex tua mihi natum sit epistola. - 70. Dictu mirum est, quantum voluptatum nobis ex tuis affulserit litteris. - 71. Deum immortalem! quam ingens gaudium nobis ex tua provenit epistola. - 72. Papae! quantas laetitiae causas nobis tuae litterae suppeditarunt. - 73. Deus bone, quantumvis gaudiorum tua mihi scripta suppeditarunt. - 74. Maiores laetitiam tuae mihi tabellae attulerunt, quam ut explicari possim. - 75. Plurimum voluptatis nobis tuus tabellarius apportavit. - 76. Vix credas, quantum laetitiae acervum litterae tuae in animum invexerunt meum. - 77. Vix eloqui nequeo, quantis gaudiis me tua oneravit epistola. - 78. Tuae me litterae gaudiis onustum reddidere. - 79. Tuis litteris valde sum gavisus. - 80. Tuis unice sum delectatus litteris. - 81. Tua scripta nobis uberrimam laetitiae copiam offuderunt. - 82. Laetissima mihi tua fuit epistola. - 83. Tuis litteris factum est, ut prorsus frontem experrexerim. - 84. Visis tuis litteris, protinus animi mei frontem explicui. - 85. Inter legendum ea, quae ad me scripsisti, mira quedam voluptas animo obrepit meo. - 86. Simul atque tuas inspexisse litteras, nova quaedam gaudiorum vis mentem occupavit meam. - 87. Inspectis tuis litteris, incredibilis quidam aestus laetitiae pectus subiit meum. - 88. Acceptis humanissimis litteris tuis, immensa quaedam laetitia me totum obsedit. - 89. Emoriar, si quisquam accidit iucundius tuis litteris. - 90. Dispeream, si quid in vita suavius obtigit tuis litteris. - 91. Ita me caeli ament, ut nihil ante haec accidit tuis litteris gratius. - 92. Cave credas rem ullam obici a fortuna posse iucundorem, quam tuae sunt litterae. - 93. Quam ipse carus es animo meo, tam me iuvant tuae litterae! - 94. Papae! quantum gaudiorum, tua mihi excitatbat epistola! - 95. Quantum risus, quantum plausus, quantum tripudiorum tuae nobis attulerunt litterae! - 96. Elegantissimas tuas litteras legens, insolita quadam laetitia tangebar. - 97. Calamus tuus me gaudiis exsaturavit. - 98. Multam voluptatem mihi tua praebuit epistola.

(*Etiam atque etiam*).

HERMINIUS M. IACOBELLI.

AESTHETICAE NOTAE

De exquisita eaque singulari
animi virtute in pulchrum,
quae « Genius » dicitur.¹

Cicero loquens de Phidiae simulacris, « quibus nihil in illo genere perfectius videmus », ait: « Nec vero ille artifex quum faceret Iovis formam aut Miner-vae; contemplabatur aliquid e quo similitudinem duceret: sed ipsius in mente insidebat species pulchritudinis eximia quaedam, quam intuens in ea defixus, ad illius

¹ Cfr. fasc. sup.

similitudinem artem et manum dirigebat». Pariter Bonarrotus rogatus quidnam eum duceret in delineandis suis simulacris: «Quaedam - ait - *idea*». Raphaël testatur se in efformatione *Galateae* usum fuisse *quadam idea*.²

Haec «eximia species», haec «quae-dam idea» a recentioribus vulgo «*Ideale*» vocatur. Non est quaevis forma, typus vel exemplar, sed utique forma eximia, typus perfectus, fulgidum exemplar, quod artifex sibi effingit et mente gerit. Evehere ad praecellentem gradum proprietates perfectionesque, quae h̄ic illic in individuis unius vel alterius speciei, alicuius ordinis vigere cernuntur, easque colligere et exprimere in uno aliquo, et ab eo removere omnes imperfectiones est quod «*Idealizare*» in arte appellatur. Hoc modo *genii vir* non fidele quidpiam pingit, sed ipsam quasi fidelitatem; non levem, prudentem, magnanimum, astutum, heroicum, pium...; sed levitatem, prudentiam, magnanimitatem, heroam, pietatem.

Sed, est et creatrix Genii actio, est quae-dam generatio, qua *ideale* concipiatur, foecundatur, animatur; haec *inspiratio* dicitur. In spirituali hac generatione, quae uno temporis momento habetur, simul concipiuntur materia et eximia forma. Attamen tempus inspirationis perdurare censetur usque ad operis perfectam efformationem. Id est: in primo instanti *idea concepta* velut semen inventitur, quod decursu temporis expletur, evolvitur usque ad completum typum. Durante inspirationis statu, omnes hominis facultates, in uno defixa centro, in maxima versantur tensione atque eodem inflantur spiritu; artifex enim febrim, debilitatem ex labore nimio, irritationem sensuum, aestum, delirium pati quoque solet. *Inspiratio* potiusquam reflexionis et

libertatis, intuitionis, spontanea actio reputatur. Genius intrinseca ac nativa sua virtute operatur; attamen saepius indiget ut extrinsecus foecundetur.

Quamquam Genius nullius praeiudicij et consuetudinis est servus; nullo civium ardore et tumultu, nullo minitantis morbi pavore, nullo rigido Aristarcho quatitur: sua fretus potentia et tenax propositi vir, etiam si *fractus illabatur orbis*, impavidus ferietur ruinis. Solitarius saepe deget, multitudinis clamores fugit, unde turba hominum illum fatuum et delirum putat.

Nihilominus et Genius valetudini, temperamento, sexui, aetati, institutioni, abnormi rei plus minusve concedit atque solvit tributum: hoc vero non prohibet quominus nova quaeque configat. Hinc diversitate qualitatum, varia artificum indoles: alius musicus, alius poëta; alius blandus, alius austerus; alius comicus, alius tragicus..... Felices ii pauci, quibus natura simul donavit multiformis virtutis suae thesauros. Versatilis esse Genius potest,¹ non vero universalis, qui scilicet eunctas in omni genere artis eximias illas formas creare et repraesentare valeat.

Ex huiusmodi operum diversitate exsurgit quae-dam Genii partitio - ut verba vulgo commodemus - in *artisticum, scientificum et practicum* (operosum).

Primus summopere resulget *imaginandi facultate*, qua artes pulchrae florescunt; secundus *ratiocinandi vi*, qua disciplinae procreantur; tertius *voluntatis robore*, quo illustria gesta patrantur. Aliis verbis: supremus gradus synthesis, quae est specialis mentis operatio, qua diversa phantasmatum, intellectiones, volitiones ad unum reducuntur, Genios discriminat.

¹ Itatorum Genius per anthonomasiā versatilis est: pulchra habemus exempla illorum, qui fuere modo pictores, modo sculptores, modo poëtae, architecti, musici, ceramistae, gemmarii etc., uti Cimabue, Giotto, Leonardus a Vincis, Bonarrotus, Della Robbia, Cellini, Salvator Rosa, Bernini.

² *Orator ad M. Brutum.*

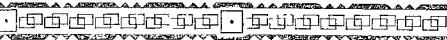
² *Epistola ad Comitem Castiglione.*

Supremo gradu synthesis, quae representationes sensibiles inter sese dissociatas ita componit, ut aliquid novum phantasma efformet, exornantur sculptores, pictores, poëtae... Supremo gradu synthesis inter intellectiones, iudicia, conclusiones, demonstrationes.. philosophi mathematici praeeminent. Supremus gradus synthesis inter volitiones distinguit legislatores, duces militum, politicae societatis auctores, religionis reformatores.

Circa mores, Genius dicitur *bonus vel malus*; bonus ad humani generis perfectionem suam praestantiam dirigit: malus vero fallaci mente, perverso corde ad ruinam incitat.

Restat ut de Genii origine et causis dicamus; ne vero longiores hodie simus, hoc argumentum ad alium numerum delegamus.

G. LEPORE.

AD MORIMUNDUM

Quid sibi vult hoc nomen *Morimundum*? Si verbi originem inquiras, hunc fortasse sensum eruere poteris, ita voluisse locum appellare, ubi aliquot homines, terreni cunctis cupiditatibus ablegatis, mundo pectore, Deo omnimode inservientes, ad caelestem patriam unice contendunt. Alii vero, et melioribus fatis innixi, hoc nomen inditum fuisse dicunt a primis religiosis, qui pium locum obtinuerunt, et a patria, in Gallia, *Morimond*, olim profecti, novis aedibus patrium suo nomen de nomine finxerunt.

Gens Viscontea, tot egregiis facinoribus illustris, vel a saeculo duodecimo Christiano, aliorum eius aetatis vestigia ingressa, hanc domum religiosam aedificantem curavit, amplissimis iuribus, honoribus et privilegiis honestavit, ut omnes qui mortalia contemnerent, illuc, tamquam ad

tutissimum salutis portum, recipere se possent.

Haec sacra domus Cartusianorum tibi ab urbe Insubrum capite *Albiatum Grassum* prosecuturo, in medio quasi itinere ad laevam latissime patet. Ibi enim olim amplus erat devotumque coenobium, ibi et centum et amplius viri ad caelestia unice spectantes, Deo inserviebant atque hominibus. Saepissime fiebat, ut in illis difficilimis temporibus, et principes civilium iactationum defessi, ibi animabus requiem quaererent, quam frustra in rebus publicis praeoptabant. Ibi invictos ab illecebris cunctis sese exhibentes, praeclarum se praestabant magnarum virtutum exemplar, et umbratili unice vita fungentes, volventes revolventesque sacra volumina, ita in studia incumbebant, ut ad populum egregie saepe orarent, et nulla potentiorum audacia perterriti, non rebus dubiis, nec perditorum contumeliis fracti, animis nova spe recreatis, pacem ac tranquillitatem adferrent. Ad haec hominibus, praeter omnium opinionem, graves difficultates eluctantibus, verba in aeternum profutura, libero ore proferebant. Sic laude virtutum hominumque frequentia creverat, ut cum percerbri Ticinensi Cartusia de principatu de certare videretur. Omnia circum pietatem redolebant, otium animis christianaee ecclesiae iucundum ferebat atque immensa agrorum planities in pauperum commodum redacta, Mediolanensem nomen renovabat.

Ad haec

*Arbor ibi nivis uberrime pomi,
Ardua morus erat,*

quae beatiorum epulas recreare ad emolumendum pauperum consueverunt. Misericordiae sub devotorum virorum studio praescriptoque agros colere, novum solum terque quaterque excindere, et vites teneras ulmis adnectere, unde datis temporibus, et larga messis hilararet in arvis, ad late populi fortunam augendam. Reli-

giosi enim non sibi adlaborabant sed aliis, et quidquid ex solo producunt, ad alienas manus profluit.

Haud ita procul a Francisco primo, Gallorum rege, olim cum Carolo V infelicititer pugnatum est, et eorum milites morbis vulneribusque confecti in fratribus amplexu et munificentia hospitium et salutem ultra receperunt.

Aedificii, quod praeter fratribus cellulas, monumentum esse aere perennius videbatur, regalique situ Pyramidum altius, nunc ex tot rerum divitiis locisque sanctitate unum restat, templum scilicet, amplum equidem, picturis exornatum et statuis, quod, licet temporis iniuria atque squalore, antiquam nobilitatis memoriam exhibet. Cetera, etsi pulcherrima sanctissimae domus ornamenta, veluti pulvis, evanuerunt.

Nec autem Rutuli hoc fecerunt, sed ipsi Christiani, qui a Gallia prolapsi, omnia populati sunt, et patriam falso ac philosophiam professi, omnia dilapidaverunt atque ad nihil redegerunt.

Quam recte, quam iure: *Ubi solitudinem fecerunt, ibi pacem appellant!*

In barbarorum calumniam adhuc tempulum remanet, cum turri sacra, quae in levissima agri planicie posita, ad Ticinum flumen pertinet. Nullum transactae dignitatis vestigium refulget, sed parvula quedam et raris habitata mapalia tectis, quae viatoribus dicunt: *Hic Morimundum fuit!*

SUBALPINUS.

ANNALES

Germanorum res.

Peritorum collegium ad oeconomicam Germaniae vim inquirendam constitutum, iudicium suum tandem aperuit, rationesque protulit per quas, iuxta mentem suam, Germanis pecuniam ad belli damna resar-

cienda solvere potestas fieret. Certas nempe singulorum annorum solutiones in singulorum victorum utilitatem proposuit, novasque pactiones, et eas decretorias, in quibus refectiones omnes in unum conglobarentur. Sed de amburenti, ut ita dicam, illa Germanici territorii pignoris quaestione ne verbum quidem; ita ut si Galli ex huiusmodi sententia satis contenti apparet, de Germanis idem dici nequeat. Ceterae vero nationes fere omnes peritorum cogitatis prorsus assensere, praeter Belgicam, quae ab iisdem peritis requisivit, ut et rationes quoque significant quibus in rem deductiones suas transducere crederent.

In Graecia.

Graeci ministri regimen populare a se inductum nunc firmare satagunt, imprimis aliarum nationum eius approbationem sollicitantes; quam quidem iam ab Italia, Anglia, Gallia, Belgica et etiam a Turcis obtinuere.

Proximi conventus.

Interim novi conventus nunciantur inter primos Europearum gentium administratos: Londini, Belgarum - qui iam Lutetiae Parisiorum cum Poincaré colloquium habuere - cum Mac Donald, Anglicarum rerum supremo moderatore; qui vice sua Gallos inviset, postquam illic populi comitia fuerint rogata. Alius conventus Mediolani erit cum Benito Mussolini, Italici gubernii praeside, qui iam favorem civium suorum in comitiis die vi Aprilis habitis amplissime confirmatum sibi vidit.

Faxint Superi, ut quae vota de vera atque diuturna pacis compositione tamdiu ab omnibus nuncupantur, tandem aliquando efficax rex consequatur.

Kalendis Maiis MCMXIV.

POPULICOLA.

HORAE SUBSECIVAE

Coena Modiliani.

*Nil te parcus est, Modiliane,
Qui coenas semel in die libenter.
Hora post medium diem peracta,
Mensae lancibus, amphoris reservae,
Thecis pixidibusque mox recumbis,
Alec, pernaque ius praeit, botyrum,
Et prunum, botulusque, crustulunque;
Quam circumdat olus venit bovilla
Elixa, assaque, succulentiorque.
Haec acris sequitur phalanx volucrum
Cum pulli, vituli suisque et agni.
Istis mystica nec deest placa:
Ponuntur casei, tuceta, mala,
Et mons astapidum atque amygdalarum,
Inter Burdigalense, Tusculanum,
Rhenanum, Siculum atque Veliternum.
Hora denique tinniente sexta,
Gustans salgama, nectar et pitissans,
Surgis nempe levis, Modiliane.
Haec ructans Arabamque thermopotas,
Et sugens calamos trabes vaporas.
His coenas semel in die libenter;
His vivis satis in die libenter;
Quid te parcus est Modiliane?*

F. X. B.

SACERDOTI EX ORDINE S. FRANCISCI INTER EQUITES CORONAE ITALICAE ADECTO.

*Fratrum Minorum pauperem
qui fers cucullum, Candide,
domique gaudes et foris
pedester ire ac nudipes:
Quid nunc ages, diplomate
incorporatus regio
inter Sodales, queis decus
et ius equestre contigit?
Ibis-ne vectus hinc equo?
tectusque tibialibus
suras? pedesque calceis
nigrante BRILL¹ splendentibus?*

¹ Ceroma splendidi nigroris calceis illitum, cuius nunc fama volat per orbem.

*Addes-ne calcar aureum
tuis cothurnis, cornipes
ut discat acer Africum
Eurumque cursu vincere?*

*Non haec revolvis pectore:
Equestris in te dignitas
nil a severis detrahet
Fratrum Minorum moribus.*

*Diploma namque charteum
tibi quid affert? Non equum,
nec calcar aut ephippia,
nec oreas aut calceos.*

*Unam, levi cum taenia,
metallicam donat cruem;
sed ditionem tradidit
Seraphicus tibi Pater,
Qui, sacra nactus Stigmata,
Alverniano e vertice
suo refert in corpore
Impressa Christi vulnera.*

FRANC. XAV. REUSS.

Aenigmata

I

*Masculus immineo pelago; si foemina campis;
Neutrum sum fructus. Vox inimica Deo est
Quarto sonans pariter; quinto dum voce ciebis
Singula, prae reliquis desiderata leges.
Sic nomen verbumque simul me habuere Qui-
[rites,*

*Quinque notis tantum nomina quinque
ferens.*

II

*Sum verbum? Raucam vocem designo cani-
[nam.
Sum nomen? Fuge me, ne spoliere bonis!*

*Aenigmata in superiore fasciculo pro-
posita his respondent: I) *Omen, Nemo;*
II) *Fanum, Femur.**

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Sponsor.

ROMAE. — TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS.

LEPIDUM CAVILLUM

1)

ACTIO DRAMMATICA I. B. FRANCESIA

SENARIIS VERSIBUS CONSCRIPTA.

PROLOGUS.¹

Sumus Collegii nos alumni plurimi,
 Bonis qui litteris navamus operam;
 Amoenis rebus acrius si possumus.
 Ego at qui missus ad vos sum pro ceteris
 Alloquor vobiscum ore confidentius.
 Atque ita gratias meroe quam maximas,
 Istoc nam seculo nituntur homines,
 Verbis ingenium velare cautius ...
 Sumus sinceri mea nos modestia!
 Sic irridemns, et libenter ludimus
 Nostros quos simplices socios offendimus;
 Datur nam rario ridendi occasio ...
 At hodie ... dicam vestris in auribus,
 Ne quis, nec aër ipse verba accipiat ...
 Est ipse in causa maximus Superior,
 Hanc qui piscatus est balenam maximam.
 Erit si causa ridendi, vos dicite.
 Nostro in Collegio, multis iam temporibus,
 Agit curator coercendis mercibus,
 Bonus, prudentia cunctis notissimus ...
 Dolis in fingendis aptus, intelligens;
 Hinc magnam sibi suscitat invidiam.
 Est qui triumphis invidat huiusmodi,
 Et ipse Oeconomus Collegii veteris ...
 In illis nascitur bella aemulatio.
 Modo iste litteris accusat alterum,
 Modo ille nititur alternis fraudibus,
 Suis ut illudat hunc sycophantiis.
 Hinc inde vigilant apertis oculis;
 Timent ne callidus serpens insinuet ...
 Hostes adrectis auribus dum remanent,
 Student certatim pellere adversarium,
 Venit obscuris litteris epistola:
 « Domi quatuordecim nobis sunt cadavera;
 Istuc sepultum septem libenter mittimus ».
 Rector, qui cuncta pensat et recogitat,

Hoc mane forte recipit epistolam
 Tectumque novit Collegii nuncium ...
 Moerore tactus, moestus infortunio,
 Scribit ne mittant: exspectent et litteras!
 Illinc rescribitur, currenti calamo:
 « Omnino serius! Missa sunt omnia ».
 Gravis tunc animi fit perturbatio;
 Tractatur tacite saepe cum medico,
 (Nullus ne resciat grave infortunium,
 Et nos moestitia gravemur maxima)
 Quid sit agendum rebus sic in arduis,
 Et qui soletur diligentius mittitur ...
 Astant interdum ceteroquin mortui!
 Ut sint, et actio quae vertatur bellule,
 Est accipienda vacivis auribus ...
 Sic omnis currit actio brevissima.

PERSONAE ACTIONIS.

RECTOR COLLEGII.

PROCURATOR.

MEDICUS.

IANITOR.

PAROCHUS

PRAETOR.

PUER TELEGRAPHI.

PUER STATIONIS.

BAIULUS.

IUVENES.

SCENA I.

IANITOR, qui deambulans et manu tenens litteras secum loquitur.

Qui est quod video meis nunc oculis?
 Meisque propriis auribus sentio?
 Hae, quas silentii dicebas antea
 Fores, nunc resonant multis clamoribus ...
 Et ipse Rector, percrebrescit undique
 Verbis et tussi, mutus qui nuper erat.
 Quid est? Et unde magna differentia?

(Ad proximum numerum).

¹ Erit Prologus unus ex Collegii alumnis.